

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА ДОРАДНИЦТВА»
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОГОДЖЕНО

Директор ННЦ «Інститут післядипломної освіти та дорадництва»

доктор сільськогосподарських наук,
професор

О.Ц.Аверчев

“29” грудня 2025 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи,

доктор економічних наук, професор

В.Г. Грановська

“29” грудня 2025 р.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА
перепідготовки та підвищення кваліфікації

З ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА
НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТІ

Тривалість навчання :

180 годин

Режим роботи

6 аудиторних годин на день

Форма навчання :

дистанційна (on-line)

Посилання на платформі Zoom

м. Кропивницький, 2025

АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА ПРОГРАМОЮ З ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТІ

Анотація до курсу за навчально-тематичною програмою підвищення кваліфікації з гендерної рівності націлена на формування та розвиток професійних компетенцій, необхідних для впровадження принципів гендерної рівності, забезпечення недискримінаційного освітнього середовища та інтеграції гендерного підходу в діяльність закладів освіти і науки.

Мета курсу:

Метою вивчення навчальної дисципліни є отримання слухачами системи знань з теорії та практики гендерної рівності, ознайомлення з національним та міжнародним законодавством у цій сфері, формування розуміння гендерних аспектів в освітньому процесі, управлінні та наукових дослідженнях. Курс спрямований на розвиток навичок ідентифікації та запобігання гендерно зумовленому насильству, дискримінації та сексизму в освітньому середовищі.

Вивчення тем курсу дозволить педагогічним та науково-педагогічним працівникам, керівникам освітніх закладів компетентно аналізувати освітні програми, підручники та управлінські рішення на предмет дотримання принципів гендерної рівності, впроваджувати гендерно-чутливі методики викладання, створювати безпечний та інклюзивний простір для всіх учасників освітнього процесу, попереджати та реагувати на випадки дискримінації.

Основні завдання курсу:

- Ознайомлення слухачів з концептуальними засадами гендерної теорії, поняттями "гендер", "гендерна рівність", "гендерний підхід", "скринінг";
- Вивчення міжнародних стандартів та національного законодавства України у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- Розгляд специфіки прояву гендерних стереотипів та дискримінації (прямої та непрямой) в освітньому процесі, науковій діяльності та управлінні;
- Формування навичок проведення гендерного аудиту в закладах освіти та науки;
- Засвоєння методик впровадження гендерно-чутливого підходу при викладанні різних дисциплін, підготовці навчально-методичних матеріалів;
- Опанування механізмами запобігання та протидії гендерно зумовленому насильству, зокрема сексуальним домаганням, в освітньому середовищі;
- Виховання у слухачів гендерної чутливості, нетерпимості до проявів дискримінації та прагнення до формування гендерно-паритетного суспільства;
- Формування навичок розробки та впровадження внутрішніх політик та процедур, спрямованих на забезпечення гендерної рівності в установі.

Цільова аудиторія: Курс розрахований на керівників, педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти і науки, аспірантів, докторантів, працівників методичних служб, а також усіх, хто прагне підвищити свою кваліфікацію у сфері гендерної політики.

1. Компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті вивчення курсу:

Загальні компетентності (ЗК):

- **ЗК1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, пов'язаних із забезпеченням гендерної рівності.
- **ЗК2.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, аналізу та обробки інформації з гендерної проблематики.
- **ЗК3.** Навички міжособистісної взаємодії та роботи в команді для реалізації гендерно-чутливих проєктів.
- **ЗК4.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, керуючись принципами недискримінації та рівності.
- **ЗК5.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у розробці інклюзивних освітніх практик.
- **ЗК6.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями з гендерної теорії та політики, організовувати та оцінювати діяльність суб'єктів освітнього процесу з дотриманням гендерного підходу.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- **СК1.** Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом гендерної теорії та гендерного права.
- **СК2.** Здатність розуміти соціально-психологічні механізми формування гендерних стереотипів та їх вплив на становлення, розвиток і соціалізацію особистості в освітньому просторі.
- **СК3.** Вміння виявляти прояви гендерної дискримінації, сексизму та гендерно зумовленого насильства в освітньому середовищі, визначати структуру гендерної нерівності в колективі.
- **СК4.** Вміння самостійно збирати, критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати інформацію з питань гендерної політики з різних джерел (включно з нормативно-правовими актами).
- **СК5.** Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати (наприклад, гендерного аудиту), формулювати аргументовані висновки та рекомендації щодо досягнення гендерної рівності.
- **СК6.** Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики, принципів гендерної чутливості та конфіденційності при роботі з постраждалими від дискримінації.

2. Програмні результати навчання (ПРН)

- **ПРН1.** Аналізувати та пояснювати соціально-правові явища крізь призму гендерного підходу, ідентифікувати прояви гендерної нерівності та пропонувати шляхи їх усунення в освітній діяльності.
- **ПРН2.** Формулювати думку логічно, доступно, обстоювати власну позицію щодо гендерної рівності, модифікувати висловлювання відповідно до культурних та індивідуальних особливостей співрозмовника, уникаючи гендерних стереотипів.

- **ПР3.** Аналізувати та оцінювати комунікативну діяльність учасників освітнього процесу на предмет гендерної чутливості та недискримінаційності, ефективно спілкуватися у спільній діяльності.

- **ПР4.** Адекватно застосовувати методи та прийоми гендерно-чутливої комунікації, інклюзивні педагогічні практики у майбутній професійній діяльності.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації з гендерної рівності в освіті

№ пп	Складові програми та навчальні модулі (теми)	Всього	З них у тому числі:		Лектор
			лекції	практ. аналіз ситуацій	
1	2	3	4	5	6
Модуль 1: Теоретико-правові основи гендерної політики					
1.1	Гендер як соціальна та правова категорія. Основні поняття та концепції	8	8	-	<i>Акімова Володимирівна, доктор психологічних наук, професор кафедри соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ</i> <i>Наталія доктор соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ</i>
1.2	Міжнародні стандарти та національне законодавство України у сфері гендерної рівності	16	12	4	<i>Запрошений експерт з гендерного права / викладач кафедри</i>
1.3	Інституційний механізм забезпечення гендерної рівності. Політики та програми	8	4	4	<i>Акімова Володимирівна, доктор психологічних наук, професор кафедри соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ</i> <i>Наталія доктор соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ</i>
1.4	Гендерні стереотипи: природа виникнення, функції, вплив на суспільство та освіти	8	-	8	<i>Баранова Анастасія Миколаївна – PhD з психології, старший викладач</i>
Всього за модулем		40	24	16	
Модуль 2: Гендерний підхід в освітньому процесі та управлінні					
2.1	Гендерна рівність як цінність та принцип сучасної освіти	10	6	4	<i>Баранова Анастасія Миколаївна</i>
2.2	Гендерний аналіз освітніх програм, підручників та навчально-методичних матеріалів	16	8	8	<i>Баранова Анастасія Миколаївна</i>
2.3	Гендерно-чутливе викладання: методики, підходи, інструменти	16	8	8	<i>Баранова Анастасія Миколаївна</i>
2.4	Гендерні аспекти лідерства та управління в закладах освіти і науки	10	6	4	<i>Акімова Володимирівна, доктор психологічних наук, професор кафедри соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ</i> <i>Наталія доктор соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ</i>

2.5	Попередження та протидія гендерно зумовленому насильству, зокрема сексуальним домаганням, в освітньому середовищі	16	6	10	Акімова Володимирівна, психологічних наук, професор кафедри соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ Наталія доктор
Всього за модулем		68	34	34	
Модуль 3: Практичні інструменти впровадження гендерної рівності					
3.1	Методологія проведення гендерного аудиту в закладі освіти	16	8	8	Акімова Володимирівна, психологічних наук, професор кафедри соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ Наталія доктор
3.2	Розробка та впровадження внутрішніх політик і планів дій з гендерної рівності	16	6	10	Акімова Володимирівна, психологічних наук, професор кафедри соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ Наталія доктор
3.3	Гендерно-чутлива комунікація: мова, етика, медіаграмотність	16	8	8	Баранова Миколаївна Анастасія
3.4	Інтеграція гендерного підходу в наукові дослідження	12	4	8	Баранова Миколаївна Анастасія
3.5	Кращі практики та проектна діяльність з утвердження гендерної рівності в освіті	12	4	8	Акімова Володимирівна, психологічних наук, професор кафедри соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ / Баранова Миколаївна Анастасія
Всього за модулем		72	30	42	
Всього:		180	88	92	

МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗВДАННЯ

Усі слухачі виконують індивідуальне завдання та готують випускну роботу. Перелік тем випускних робіт формують викладачі з урахуванням актуальних проблем гендерної політики в освіті, а також можливих напрямків її розвитку. Слухач може запропонувати власну тему випускної роботи.

Слухач виконує випускну роботу на основі ретельного вивчення і узагальнення практичного досвіду впровадження гендерних підходів в освіті і науці, висвітленого в наукових джерелах, використання фактичних даних, наведених у періодичній пресі, статистичних щорічних виданнях та нормативно-правових актах.

Випускна робота має складатись з вступу, основної та заключної частин, переліку літературних джерел.

ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА РОБОТИ:

(повністю відповідає наданому зразку)

- Титульна сторінка (Приклад наведено у додатку А)
 - Зміст (Включає обов'язкове найменування сторінок, з яких починаються структурні частини роботи)
 - Вступ (1-2 с.) (Обґрунтування актуальності теми, визначення мети дослідження та окреслення кола завдань.)
 - Основна частина (20-25 с.) (Виклад теоретичних і методологічних питань, що стосуються теми випускної роботи, їхня практична значущість. Основна частина роботи складається з 2-3-х розділів. Розділ рекомендується складати з 3-4-х питань.)
 - Заключна частина (висновки і пропозиції) (2-3 с.) (Викладення основних результатів дослідження та напрямків розв'язання виявлених проблем.)
 - Список використаних джерел (Має містити перелік з 8-10 джерел)
- Випускна робота виконується на стандартних листах формату А4, текст роботи може бути рукописним або набирається на комп'ютері.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ РОБОТИ:

(повністю відповідають наданому зразку, включно з полями, шрифтами, оформленням таблиць, рисунків та бібліографічного опису згідно з ДСТУ 8302:2015)

Після повного виконання плану підготовки та успішного захисту випускної роботи слухачі отримують свідоцтва про навчання (підвищення кваліфікації) встановленого зразка.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ ВИПУСКНИХ РОБІТ:

1. Гендерні стереотипи в сучасному освітньому просторі: шляхи подолання.
2. Впровадження гендерно-чутливого підходу у викладанні суспільних дисциплін.
3. Аналіз шкільних підручників на предмет гендерної збалансованості.
4. Гендерні аспекти лідерства та управління в закладі вищої освіти.
5. Запобігання та протидія сексуальним домаганням в освітньому середовищі: правові та психологічні аспекти.
6. Роль керівника закладу освіти у формуванні гендерно-чутливого середовища.
7. Мова ворожнечі та сексизм у спілкуванні учасників освітнього процесу.
8. Гендерний аудит як інструмент оцінки діяльності закладу освіти.
9. Інтеграція гендерної компоненти в освітні програми природничого та інженерного профілів (подолання гендерної сегрегації).

10. Психологічні особливості сприйняття гендерних ролей здобувачами освіти різного віку.

11. Порівняльний аналіз національної політики та міжнародних стандартів у сфері гендерної рівності в освіті.

12. Гендерно зумовлене насильство в умовах війни: вплив на освітній процес та шляхи підтримки постраждалих.

13. Формування гендерної компетентності педагогічних працівників.

14. Гендерні аспекти кар'єрного зростання жінок у науці.

Особливості гендерної соціалізації дітей в умовах сучасного інформаційного простору.

ПІДСУМКИ ТА ОЦІНЮВАННЯ:

Для успішного завершення курсу учасники мають виконати всі вимоги навчальної програми, які охоплюють: відвідування лекцій, виконання практичних завдань, самостійне опрацювання матеріалу та підготовку підсумкових робіт.

Форма контролю: Поточний контроль (участь в обговореннях, виконання практичних завдань, аналіз кейсів), захист випускної роботи.

Критерії оцінювання: Участь у лекціях та практичних заняттях, виконання самостійних завдань, якість проведеного гендерного аналізу, обґрунтованість висновків та пропозицій у випускній роботі, успішний захист.

Шкала оцінювання знань і умінь слухачів:

Рівень роботи	Оцінка у балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
Високий	90–100	A	відмінно
Вище середнього	82–89	B	добре
	74–81	C	
Середній	64–73	D	задовільно
	60–63	E	
Нижче середнього	35–59	FX	незадовільно (необхідно виконати певну додаткову роботу для успішного захисту)
Низький	0–34	F	незадовільно о (необхідна значна подальша робота)

Заключний етап курсу передбачає підсумкове обговорення, під час якого учасники діляться своїм досвідом, ідеями та знаннями, отриманими в процесі навчання. Ті, хто успішно виконав усі вимоги програми, отримують сертифікати про завершення курсу. Завершується етап мотиваційною сесією, на якій викладачі надають рекомендації щодо подальшого розвитку та реалізації отриманих знань на практиці.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».
2. Закон України «Про освіту» (в частині забезпечення рівного доступу).
3. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».
4. Національний огляд виконання Україною Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW).
5. Гендерний підхід в освіті / За ред. О. Семиколенової. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. 320 с.
6. Гендерна політика в умовах воєнного стану в Україні: аналітична доповідь. Київ: Представництво Фонду ім. Гайнріха Бюлля в Україні, 2023.
7. Кісь О. (2021). Українки в історії: постаті, контексти, рефлексії. Львів: Видавництво Старого Лева. 360 с.
8. Марценюк Т. (2021). Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток. Київ.
9. Мельник Т.М., Кобелянська Л.С. (2022). 50/50: Сучасне гендерне мислення. Київ.
10. Основи теорії гендеру: Навчальний посібник / Ред. В.П. Агеєва, Л.С. Кобелянська, М.М. Скорик. Київ: "К.І.С.", 2021.

Додаткова література:

1. Буроменський М.В. та ін. (2023). Міжнародне право прав людини: гендерний вимір. Харків.
2. Гендерний аудит закладів освіти: методологія та інструментарій / За ред. О. Ярош. Київ, 2022.
3. Гендерні студії: словник / Уклад. М. Зубрицька. Львів: Літопис, 2020.
4. Жінки. Наука. Кар'єра: збірник матеріалів та досліджень. Київ: Інститут фізики НАН України, 2021.
5. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція).
6. Кравчук О. (2020). Гендерна психологія: навчальний посібник. Тернопіль.
7. Лавриненко Г.А. (2022). Гендерні відносини в українському суспільстві: трансформація та виклики. Київ: Інститут соціології НАН України.
8. Рекомендація CM/Rec(2007)13 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо гендерно-чутливої мови.
9. Світлана Чунихіна, Дарія Корягіна. (2021). Недискримінаційний підхід у навчанні: poradnik для вчителя. Київ: ВГО "Ла Страда-Україна".
10. Фулей Т.І. (2022). Гендерна рівність при здійсненні правосуддя. Київ.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА ДОРАДНИЦТВА»
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему: «_____»

ВИКОНАВ:

слухач ННЦ «ІПОД» ХДАЕУ

Прізвище Ім'я По-Батькові